

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

DIERENRECHTEN

OOK IN UW GEMEENTE KAN HET VOORKOMEN . . .

EXTREMISME

Nagenoeg iedere gemeente kent binnen haar gemeentegrenzen wel een aantal risicovolle bedrijven of (kennis-)instellingen, die extra aandacht en oplettendheid vereisen. Vanwege het milieu, brandgevaar of bijvoorbeeld de aanwezigheid van chemische of explosieve stoffen, zult u zich als gemeente hebben voorbereid op calamiteiten.

Er kunnen zich in uw gemeente echter ook bedrijven, (kennis-)instellingen of personen bevinden die (potentieel) doelwit zijn van dierenrechtenextremisme. Ook kunt u er als gemeente zelf mee te maken krijgen, bijvoorbeeld wanneer dergelijke bedrijven of instellingen zich in uw gemeente willen vestigen.

Het merendeel van de voorvechters van dierenrechten kiest voor legale middelen, zoals handtekeningenacties of demonstraties. Een kleine minderheid maakt echter gebruik van illegale middelen, waaronder intimidatie, bedreiging of het aanrichten van vernielingen. Hoe gaat u daar als gemeente mee om?

Deze publicatie gaat nader in op het verschijnsel dierenrechtenextremisme en welke middelen u als gemeente ter beschikking staan om het te voorkomen en te bestrijden.

Colofon

Dit rapport is een uitgave van:

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011 | 2500 AA Den Haag
www.minbzk.nl

Lay out: Grafisch Buro van Erkelens
Tekst: Hans Mey
Foto's: ANP, Hollandse Hoogte, www.fotomix.nl

© 27204/1979a-GMD14

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend. Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits deze uitgave als bron wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	Van activisme naar extremisme	7
2	Sleutelorganisaties	9
3	Hoe gaan ze te werk?	10
4	Eigen verantwoordelijkheid	13
5	Welke bestuurlijke mogelijkheden heeft u als gemeente?	14
6	Andere bevoegdheden van de gemeente	19
7	Hoe kwetsbaar bent u zelf als gemeente?	20
7.1	Preventieve maatregelen	21
7.2	Repressieve maatregelen	22
8	Communicatie	24
9	Wat mag u van andere partijen verwachten?	25
9.1	Lokaal en regionaal niveau	25
9.2	Landelijk niveau	26
10	Relevante organisaties	27

Van activisme naar extremisme

In onze samenleving ligt de zorg voor het welzijn van dieren stevig verankerd. Een breed spectrum van personen, organisaties en groeperingen - al of niet in georganiseerd verband - is bereid zich in te zetten voor verdergaande rechten voor dieren en wil het welzijn van dieren vergroten. Bijvoorbeeld door het opvangen en verzorgen van dieren, het verspreiden van voorlichtingsmateriaal, het houden van demonstraties of door druk uit te oefenen op de politieke besluitvorming. Een kleine minderheid kiest in hun strijd voor de rechten van dieren echter voor ontoelaatbare, illegale middelen. Voorbeelden hiervan zijn het bevrijden van dieren, brandstichting, vernielingen, het zaaien van angst en het intimideren en bedreigen van personen.

Deze vorm van extremisme is voor de overheid, bedrijven en instellingen een bron van zorg. De acties hebben een duidelijke impact op de samenleving en op de slachtoffers en hun omgeving. Dierenrechtenextremisme is een complex fenomeen. De landelijke overheid hanteert daarom een integrale aanpak met aandacht voor zowel de strafrechtelijke als de bestuurlijke kant. Het opsporen en vervolgen van daders door het Openbaar Ministerie heeft hoge prioriteit en er is veel aandacht voor de samenwerking tussen alle betrokken partijen.

Voor een goed en helder begrip is het allereerst van belang om dierenrechtenactivisme en dierenrechtenextremisme te definiëren en duidelijk van elkaar te onderscheiden:

Dierenrechtenactivisme

Personen of groepen die op buitenparlementaire wijze, maar binnen de grenzen van de wet, streven naar verbetering van dierenrechten.

Dierenrechtenextremisme

Personen of groepen die bij het streven naar verbetering van dierenrechten, bewust over de grenzen van de wet gaan en (gewelddadige) illegale acties plegen.

Inzicht in de achtergronden en uitingsvormen van dierenrechtenextremisme is voor u essentieel om te komen tot de juiste preventieve en repressieve maatregelen voor uw ambtelijke organisatie. Deze publicatie helpt u daarbij en is bedoeld als leidraad hoe te handelen in situaties waarbij een organisatie of inwoner in uw gemeente of uw eigen gemeentelijk apparaat met dierenrechtenextremisme wordt geconfronteerd.

Sleutelorganisaties

In de Nederlandse situatie lopen dierenrechtenactivisme en dierenrechtenextremisme door elkaar. In de nota van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst 'Dierenrechtenextremisme in Nederland- gefragmenteerd maar groeiende' wordt aangegeven dat zich dit met name voordoet bij de linkse en a-politieke organisaties: Respect voor Dieren (RvD), Anti Dierproeven Coalitie (ADC) en Stop Huntingdon Animal Cruelty- Nederland (SHAC-NL). Onenigheid over de actiedoelen en verschillen van ideologie en inzicht hebben de afgelopen jaren geleid tot een fragmentatie van deze groeperingen. De Anti Dierproeven Coalitie is een afsplitsing van Respect voor Dieren. Vervolgens is uit onvrede over de eenzijdige focus van de Anti Dierproeven Coalitie in september 2008 Stop Huntingdon Animal Cruelty-Nederland ontstaan.

Daarnaast is er nog een aantal dierenrechtengroeperingen actief met een extreemrechtse achtergrond, zoals Voorpost en Met de Dieren Tegen de Beesten (MDTB).

Hoe gaan ze te werk?

Respect voor Dieren, de Anti Dierproeven Coalitie en Stop Huntingdon Animal Cruelty-Nederland blijven in hun openbare acties over het algemeen binnen de grenzen van wat wettelijk is toegestaan. Echter, enkele personen die bij deze organisaties zijn aangesloten voeren in kleine cellen illegale acties uit. Daarnaast gaat het soms om individuele personen, zgn. 'lone wolves', die niet bij bovengenoemde organisaties zijn aangesloten en op eigen titel actie ondernemen. Zij identificeren zich met de ideologie van een extremistische groep, zonder met die groep te communiceren. Bij hun acties laten ze als 'handtekening' een gelegenheidsnaam of de veelgebruikte lettercombinaties DBF (Dierenbevrijdingsfront) of ALF (Animal Liberation Front) achter. Dit zijn dus geen bestaande organisaties met leden, een postadres en bestuur.

Sinds enkele jaren hanteren dierenrechtenextremisten in Nederland een uit het Verenigd Koninkrijk overgewaarde strategie. Deze strategie houdt in dat er een doordachte campagne wordt opgezet tegen een zorgvuldig gekozen doelwit. Zij richten zich niet uitsluitend op primaire doelen als bedrijven of laboratoria, maar tevens op zakenrelaties van deze primaire doelen. Ook medewerkers van gemeenten, toeleveranciers, financiële relaties en faciliterende bedrijven worden lastig gevallen.

Dierenrechtenextremisten gaan confronterend te werk en denken er in dat verband niet voor terug medewerkers en bestuurders thuis op te zoeken, te bedreigen en lastig te vallen. Dit worden ook wel 'home visits' genoemd. Dergelijke agressie in de persoonlijke levenssfeer wordt als zeer intimiderend ervaren.

Door te opereren in 'cellen' wordt het de opsporingsinstanties moeilijk gemaakt om in een vroeg stadium informatie te verzamelen over voorgenomen illegale acties en mogelijke daders van strafbare feiten te achterhalen. Ook het hoge veiligheidsbewustzijn bij dierenrechtenextremisten speelt hierbij een rol. In de meeste gevallen worden acties zorgvuldig voorbereid. Dierenrechtenextremisten maken gebruik van ruim beschikbare openbare bronnen (internet, Kamer van Koophandel) en voeren verkenningen uit bij het doelwit en

Het volgende citaat geeft aan hoever dierenrechtenextremisten bereid zijn te gaan:

“We vechten nu eenmaal een wereldwijde oorlog en zetten onze eigen vrijheid op het spel voor de vrijheid van de dieren. Voor de gevangenis ben ik niet bang, elke strijd heeft zijn risico’s. Alleen is een gevangenisstraf erg onpraktisch: zolang ik vastzit kan ik geen dieren bevrijden.”

(uit reportage Revu 15/09 over dierenbevrijders)

de omgeving daarvan. Op basis van deze verkenningen worden vaak kaarten (inclusief vluchtroutes) en zeer uitgebreide draaiboeken voor de acties gemaakt.

De gebruikte methoden zijn velerlei, variërend van het verzenden van (dreig)brieven en e-mails, intimiderende telefoontjes, het versturen van ‘verdachte’ pakketjes, het binnendringen van gebouwen, het doorknippen van hekken, het ingooien van ruiten, het ‘bevrijden’ van pels- of proefdieren, het vernietigen van relevante administratie, brandstichtingen in auto’s en gebouwen, enz.

Welke sectoren zijn het doelwit?

In de nota van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst 'Dierenrechten-extremisme in Nederland- gefragmenteerd maar groeiende' wordt aangegeven dat van de eerder genoemde sleutelorganisaties Respect voor Dieren zich met name

De volgende sectoren zijn doelwit (geweest) van acties van dierenrechtenextremisten:

- bedrijven die zich specialiseren in het ruimen van overlast veroorzakende dieren
- bio-industrie
- bio-technologische industrie
- bontdetailhandel
- circussen
- diagnostische bedrijven
- farmaceutische industrie
- fastfoodsector
- pelsdierfokkerij
- proefdierfokkerijen (en zakelijke relaties)
- publieke en private proefdierlaboratoria (en zakelijke relaties)
- slagerijen
- veetransportbedrijven

richt op de bontdetailhandel en circussen, de Anti Dierproeven Coalitie focust zich op de proefdierlaboratoria en proefdierfokkerijen en Stop Huntingdon Animal Cruelty- Nederland heeft zakelijke relaties van Huntingdon Life Sciences als doelwit. Daarnaast hebben Voorpost en MDTB het vooral gemunt op McDonalds, halal-slagerijen en circusvoorstellingen.

Eigen verantwoordelijkheid

Burgers, bedrijven en (kennis-)instellingen zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor hun veiligheid. Dat geldt ook in het geval van dierenrechtenextremisme.

Als werkgever bent u verantwoordelijk voor het nemen van de juiste beveiligingsmaatregelen. Hiertoe behoren maatregelen zoals: hekken om het bedrijfsterrein, afsluitbare toegangspoorten, een toegangssysteem voor personen en de (inhuur van) beveiliging en bewaking van bedrijfsgebouwen.

Is de dreiging echter zo groot dat een organisatie en/of haar medewerker(s) er op eigen kracht geen weerstand meer aan kan bieden, dan kan zij een beroep doen op de overheid. Het is belangrijk dat zij altijd van de bedreigingen aangifte doet bij de politie.

De politie beoordeelt vervolgens de dreiging, betreft daarbij eventueel informatie van inlichtingendiensten en zorgt, indien nodig, voor passende beveiligingsmaatregelen.

De verantwoordelijkheid voor die beveiligingsmaatregelen ligt primair bij u als lokale overheid. De politie van de regio waar de medewerker woont en/of de organisatie gevestigd is, is verantwoordelijk voor de feitelijke uitvoering ervan. De beveiligingsmaatregelen kunnen variëren van relatief lichte, technische maatregelen tot zware persoonsbeveiliging, afhankelijk van de aard van de dreiging. Voor iedere dreiging is een maatwerkoplossing mogelijk.

Welke bestuurlijke mogelijkheden heeft u als gemeente?

Uiteraard kunt u als gemeente de dialoog aangaan met dierenrechtenorganisaties die gebruik maken van legale middelen. Echter een effectieve aanpak van dierenrechtenextremisme begint met goede contacten tussen gemeente, politie en organisaties die potentieel doelwit kunnen zijn van acties van dierenrechtenextremisten. Belangrijk is te inventariseren welke bedrijven en instellingen dit zijn en met hen in overleg te treden. Volgende stap is het in kaart brengen welke (interne) maatregelen het betreffende bedrijf zelf heeft genomen en welke mogelijkheden de gemeente ten dienste staan op het vlak van handhaving. Overigens kunnen gemeenten ook zelf het doelwit zijn van gerichte acties. Hieronder worden de bestuurlijke mogelijkheden van gemeenten toegelicht.

Algemene Plaatselijke Verordening

In de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) zijn doorgaans regels opgenomen met betrekking tot samenscholing, hinderlijk gedrag op de openbare weg, overlast door drankgebruik, het verbod op het meevoeren van bepaalde voorwerpen, enz. Tevens kan de toegang tot de gemeente worden ontzegd of een omgevingsverbod worden ingesteld. Overtreding van de APV-voorschriften is strafbaar (artikel 443 Wetboek van Strafrecht). Indien dreiging bestaat van mogelijke acties van dierenrechtenextremisten – of daar reeds sprake van is - is het zinvol de voorschriften zoals die in de APV zijn vastgelegd nog eens goed tegen het licht te houden. Hoe staat het met de praktische uitvoerbaarheid? Is de veiligheid voldoende gewaarborgd? Zijn aanvullende maatregelen vereist?

Wet Openbare Manifestaties

In de Wet Openbare Manifestaties (WOM) is vastgelegd dat voor het recht van betoging door de gemeenteraad regels moeten worden vastgesteld. Deze regels zijn terug te vinden in de Algemene Plaatselijke Verordening en kunnen dus per gemeente verschillen.

Wet Openbare Manifestaties

Voorop staat: vrijheid van meningsuiting is één van de kernwaarden van onze samenleving.

Een verworvenheid die wij in onze democratische rechtsstaat koesteren. Uitingvormen hiervan zijn demonstraties en betogingen. Het recht op betoging is vastgelegd in onze Grondwet. Het merendeel van de demonstraties en betogingen verloopt zonder problemen.

Beperking van het recht van betoging kan alleen plaatsvinden ter bescherming van de gezondheid, om verkeerstechnische redenen of ter voorkoming van wanordelijkheden. In dat verband kunnen voorschriften worden opgesteld als: het op afstand houden van belangstellenden (zgn. eiergooi-afstand) en het verplaatsen van een voorgenomen demonstratie naar een andere locatie.

Een voorbeeld van duidelijke afspraken

In de gemeente Rijswijk bevindt zich een instelling die regelmatig doelwit is van dierenrechtenextremisten. Reden voor de gemeente Rijswijk om een duidelijke procedure voor demonstraties en betogingen te hanteren. ‘Zeggen wat je doet en doen wat je zegt’ is hierbij het credo. Deze procedure wordt uiteraard ook aan de actievoerders bekend gemaakt. Een voorbeeld van ‘Good Practice’ dat wellicht ook voor andere gemeenten als leidraad kan dienen.

• Gemelde demonstraties

De gemeente heeft in haar APV vastgelegd dat demonstraties minimaal 72 uur van te voren per fax aan de burgemeester gemeld moeten worden. Wanneer een melding binnenkomt, geeft de gemeente dit direct door aan haar vaste contactpersoon bij de politie. Tevens gaat zij via openbare bronnen op zoek naar achtergrondinformatie.

De politie neemt vervolgens contact op met de, op de aanmelding vermelde, contactpersoon van de demonstranten en nodigt deze uit voor een voorgesprek met de politie en gemeente om het doel van de demonstratie toe te lichten. Tevens komen aan de orde: het

tijdstip van de demonstratie en afspraken over de verantwoordelijkheden ter plaatse gedurende de demonstratie. Ook het karakter van de demonstratie komt ter sprake. Is het een optocht? Of wordt er bijvoorbeeld geflyerd op een vaste locatie?

- **Afspraken op papier**

Op basis van dit gesprek bepaalt de gemeente of en welke aanvullende voorwaarden zij stelt aan de demonstratie. Dit is maatwerk. Deze voorwaarden worden in een, door de burgemeester ondertekende, brief kenbaar gemaakt aan de demonstranten.

Wanneer een organisatie niet op het voorgesprek verschijnt wordt dit opgenomen in de brief. Er wordt verzocht om voorafgaand aan de demonstratie een getekend exemplaar retour te zenden. Wordt hier niet aan voldaan, dan volgt een herinneringsbrief. De afspraak zou ook kunnen zijn dat de contactpersoon op de locatie van de demonstratie een getekend exemplaar overhandigt. Wanneer hij geen getekend exemplaar bij zich heeft, wordt de demonstratie op last van de burgemeester beëindigd.

- **Politie-inzet**

De voorwaarden voor de demonstratie worden in de lokale driehoek, voorafgaand aan de

demonstratie, doorgenomen. Er wordt op dat moment gekeken naar de actuele situatie en de gewenste politie-inzet. De gemeente draagt zorg voor het juridisch kader waarin een en ander plaatsvindt. Een demonstratie wordt op last van de burgemeester per direct beëindigd wanneer de voorwaarden niet worden nageleefd. De gemeente bepaalt per demonstratie of haar aanwezigheid wenselijk is. Na afloop vindt direct terugkoppeling plaats aan de gemeente door de politie omtrent het verloop van de demonstratie.

Hieronder treft u voorbeelden aan van aanvullende voorwaarden die de gemeente Rijswijk aan een demonstratie stelt.

De gelegenheid om te demonstreren wordt geboden, mits:

- de aanwijzingen van de politie nauwgezet worden opgevolgd;
- de demonstratie plaatsvindt op een door de politie aangewezen plaats;
- er geen geweld wordt gebruikt of met geweld wordt bedreigd t.o.v. mensen en goederen;
- er geen vernielingen en/of beschadigingen aan goederen worden aangericht;
- de in- en uitgangen van het terrein vrij gebruikt kunnen blijven;
- het verkeer vrije doorgang kan behouden;
- er geen sprake is van maatschappelijk onaanvaardbare zaken, zoals discriminerende uitlatingen, geschriften of afbeeldingen en racistische leuzen;
- er geen stoffen of voorwerpen worden gedragen of vervoerd, zoals kettingen, helmen, bivakmutsen en/of andere gezichtsbedekkingen, die bestemd of meegebracht zijn om de openbare orde of veiligheid te verstoren of te bedreigen.

De politie ziet toe op de naleving van deze aanwijzingen.

- **Niet gemelde demonstraties**

Indien een demonstratie niet tijdig per fax is gemeld en de gemeente verneemt dat er een demonstratie plaatsvindt, stelt zij direct de politie op de hoogte. Deze zorgt vervolgens voor dat de demonstratie op last van de burgemeester, op grond van de openbare orde en veiligheid, beëindigd wordt.

Collectes

In winkelcentra, op straat en bij benefietconcerten wordt gecollecteerd door dierenrechten-extremisten. Daarbij gebruiken zij zowel collectebussen als intekenlijsten. Het ingezamelde geld wordt gebruikt ter dekking van de kosten van hun acties.

Gemeenten kunnen in hun APV een bepaling opnemen die verplicht stelt een vergunning aan te vragen voor geldinzamelingen.

- Er kunnen criteria gelden als ‘overlast’, ‘oververzadiging’, maar ook de betrouwbaarheid van de betreffende inzamelingsorganisatie kan worden getoetst. De gemeente kan zich daarbij laten adviseren door het Centraal Bureau Fondsenwerving (www.cbf.nl). Doorgaans gebruiken gemeenten het door dit fonds opgestelde collecteplan als leidraad voor het verstrekken van vergunningen. Om de betrouwbaarheid te toetsen kan de gemeente ook een Verklaring Omtrent het Gedrag eisen van degene die de vergunning aanvraagt.
- Bij de beoordeling van aanvragen worden in de praktijk ondermeer de volgende criteria gehanteerd:
 - geen (controversiële) doeleinden nastreven;
 - instelling moet als bonafide zijn aan te merken;
 - opbrengst van de collecte moet worden besteed aan personen of instellingen buiten de kring van de collecterende instelling;
 - controle van de begroting op besteding van de gelden.

De gemeente kan dus op verschillende manieren voorwaarden stellen aan een collecte. Om te voorkomen dat de opbrengst wordt gebruikt voor activiteiten van dierenrechten-extremisme kan verplicht worden gesteld om een financiële verantwoording te overleggen over de gevoerde acties. Indien geconstateerd wordt dat het gaat om niet-bonafide instellingen, kan de gemeente een vergunning weigeren.

Overigens, behoudens strafbare gedragingen, kunnen er geen beperkingen worden gesteld aan de inhoudelijke boodschap of het beeldmateriaal dat wordt gebruikt om te collecteren.

Aanvraag vergunningen

Bedrijven of instellingen die kwetsbaar zijn voor dierenrechtenextremisme doen er goed aan terughoudendheid te betrachten ten aanzien van openbaarheid van gegevens. Bij een bouw aanvraag of vergunningaanvraag komt vaak ongewild de hele infrastructuur van een organisatie ter tafel, inclusief plattegrond en routing. Anderen, met minder goede bedoelingen, zijn daarin zeer geïnteresseerd! Attendeer bedrijven hierop en overleg hoe u als gemeente het vergunningenproces eventueel anders inricht en welke gegevens (waar) openbaar worden gemaakt. Denk ook aan andere vergunningaanvragen, bijvoorbeeld op het gebied van milieu en wees alert bij verzoeken in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

Andere bevoegdheden van de gemeente

Naast de APV biedt de Gemeentewet nog een aantal bevoegdheden die gemeenten kunnen hanteren bij (vermeende) activiteiten van dierenrechtenextremisten.

- *Openbare ordebevoegdheid (art. 172 Gemeentewet)*

In dit wetsartikel is de centrale bevoegdheid van de burgemeester voor de handhaving van de openbare orde neergelegd. Tevens is erin bepaald dat de burgemeester bevoegd is overtredingen van wettelijke voorschriften op het gebied van de openbare orde, te beletten of te beëindigen. Bij verstoring van de openbare orde, of ernstige vrees daartoe, is hij tevens bevoegd bevelen te geven voor handhaving van de openbare orde. Het gaat hierbij om de zgn. 'lichte bevelsbevoegdheid'.

- *Noodbevoegdheden (artikel 175 en 176 Gemeentewet)*

Is er sprake van ernstige wanordelijkheden of de vrees daartoe, dan is de burgemeester bevoegd een zwaarder middel in te zetten. Op grond van de noodbevoegdheden mag, in formele zin, worden afgeweken van de wet, uitgezonderd de Grondwet. Het recht van vergadering en betoging kan op deze wijze beperkt worden. Tevens kan met deze noodbevoegdheid een gebiedsverbod worden uitgevaardigd. Andere opties zijn:

- het verwijderen uit de gemeente en/of ontzeggen van de toegang tot de gemeente aan activisten die de orde (dreigen te) verstoren;
- een samenscholingsverbod / verbod op hinderlijk gedrag (kan ook via de APV en artikel 172 Gemeentewet).

Overtreding van een noodbevel is strafbaar met een maximum van drie maanden hechtenis.

Hoe kwetsbaar bent u zelf als gemeente?

Voor iedere organisatie is het van belang om na te gaan of het een potentieel doelwit vormt voor dierenrechtenextremisten. Dat geldt ook voor gemeenten. Immers, bij uw taak om de gemeente te besturen, horen beleidsbeslissingen die in directe relatie kunnen staan met de aanwezigheid van bedrijven of instellingen in uw gemeente die doelwit kunnen zijn. Denk aan vestigingseisen, vergunningaanvraag enz.

De volgende vragen kunnen hierbij behulpzaam zijn:

- Waaraan kunnen eventuele extremisten hun motivatie ontlenen?
- Op welke onderdelen van de gemeente zouden acties zich kunnen richten?
- Hoe zouden eventuele extremisten te werk kunnen gaan?
- Welke middelen zouden hierbij kunnen worden gebruikt?
- Hoe groot is de kans dat ze toeslaan?
- Welke schade kunnen zij aanrichten?

Bestuurders, raadsleden en ambtenaren zijn in dat opzicht – binnen de openbaarheid van bestuur – kwetsbaar. Het is een bekend gegeven dat wethouders en gemeenteraadsleden – ook in kleinere gemeenten – geconfronteerd worden met intimidatie en vormen van bedreiging.

Wanneer uw gemeente tot de potentiële doelwitten van dierenrechtenextremisten behoort, kan een risicoanalyse behulpzaam zijn om na te gaan waar uw organisatie de grootste risico's loopt ten aanzien van uitval

of verstoring van (vitale) bedrijfsprocessen. Ook brengt het in kaart welke risico's ambtenaren lopen en welke preventieve maatregelen uw gemeentelijke organisatie kan nemen.

7.1 Preventieve maatregelen

Hieronder volgt een aantal voorbeelden van preventieve maatregelen die uw medewerkers zelf kunnen nemen om risico's te verminderen of te vermijden, wanneer uw gemeente potentieel doelwit is van acties.

Informatieverstrekking

- Brief en instrueer uw medewerkers regelmatig, waarbij u ook aangeeft waarom uw organisatie een potentieel doelwit is.
- Wees als medewerkers bewust welke informatie u aan wie en waar verstrekt. Denk hierbij ook aan vermelding in vakbladen, tijdschriften en interviews.
- Verstrek aan vreemden geen persoonlijke informatie via de telefoon. Vraag om naam en telefoonnummer, zodat u kunt terugbellen.
- Informeer familieleden om geen informatie over u te verstrekken.
- Overweeg om vermelding van uw gegevens in bijvoorbeeld de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) af te schermen, uit de Telefoongids te laten verwijderen of te kiezen voor kentekenafscherming of notificatie bij de RDW.

Woonomgeving

- Evalueer de beveiliging van de woonomgeving van relevante medewerkers en voorzie deze van professioneel advies.
- Gebruik een afsluitbare buitenbrievenbus en sluit binnenbrievenbussen af.
- Zorg voor een goede verlichting rondom de woning, bij voorkeur met bewegingssensor.
- Zet de vuilcontainer bij voorkeur in een schuurtje.
- Verwijder naambordjes.

- Parkeer uw auto bij voorkeur binnen.
- Installeer een beveiligingscamera.
- Zorg dat u vanuit uw slaapkamer de politie kunt bellen.
- Plaats een (extra) brandblusser bij de voordeur.
- Vraag gezinsleden en burens onregelmatigheden bij uw woning te melden.
- Maak aantekeningen in uw agenda.
- Zorg dat u bekend bent bij de wijkagent.

Internet gebruik

Dierenrechtenextremisten maken veelvuldig gebruik van internet. Via de website www.wieowie.nl kunt u nagaan welke informatie zoal over u op internet te vinden is.

- Vermijd plaatsing van persoonlijk informatie op internet, zoals bijvoorbeeld Hyves en Linked-In.
- Maak gebruik van een 'nickname', 'filters' en 'sterke', moeilijk te kraken wachtwoorden.
- Ga na of uw computerwerk voldoende beveiligd is.
- En tenslotte: gebruik de privécomputer niet voor zakelijke doeleinden.

7.2 Repressieve maatregelen

Ondanks de genomen preventieve maatregelen kan het voorkomen dat dierenrechtenextremisten bestuurders en ambtenaren toch 'weten te vinden'. Zij kunnen zich dan overdag of 's nachts geconfronteerd zien met een groepje extremisten voor of in de nabijheid van de privéwoning.

Hieronder volgt een aantal adviezen hoe te handelen bij een 'home visit'.

- Bel de politie (112) en doe altijd aangifte. Meld altijd dat het vermoedelijk gaat om dierenrechtenextremisme.
- Ga in ieder geval niet naar buiten en ga geen confrontatie of discussie aan. Immers, dat is precies wat de extremisten willen.
- Sluit deuren en ramen, gordijnen en lamellen en ga niet voor het raam staan kijken.
- Ruim niets op voordat de politie sporenonderzoek heeft gedaan.
- Leg zoveel mogelijk vast over de extremisten, bijvoorbeeld foto's, film, teksten op spandoeken en logo's.
- Informeer bij voorkeur uw leidinggevende. U kunt zich het beste van commentaar onthouden bij media-aandacht.
- Volg het advies van de politie op ten aanzien van te nemen maatregelen.
- Overweeg om uw burens te informeren over de situatie.

Aangifte

Indien werkelijk sprake is van een dreigende situatie, wijs uw bestuurders en ambtenaren dan op het belang aangifte te doen. Als zij bang zijn dat bij een aangifte hun thuisadres bekend wordt, is domiciliekeuze een optie, bijvoorbeeld om het adres van de gemeente op te geven of dat van het politiebureau ter plaatse. Uw plaatselijke politiekorps kan u hierbij adviseren.

Verhalen van schade

Wanneer het gaat om het verhalen van de geleden schade door het slachtoffer (zowel organisatie als medewerker) op de dader, zijn er verschillende mogelijkheden:

- bij eenvoudig vast te stellen schade kan de politie bemiddelen;
- de schadevergoeding kan onderdeel zijn van de uitspraak in het strafproces;
- wanneer de verdachte voor de rechter moet verschijnen, kan het slachtoffer zich (onder een aantal voorwaarden) kosteloos voegen in het strafproces;
- het slachtoffer kan een civielrechtelijk proces starten.

Voor meer informatie staan achterin deze publicatie relevante contactgegevens.

Communicatie

De media

Dierenrechtenextremisme is een fenomeen, waar de media veel nieuwswaarde aan hechten. Bedenk: dierenrechtenextremisten doen er zelf veel aan om de publiciteit te zoeken. Zonder aandacht in de media is de impact van hun acties op de samenleving gering.

Hun 'wapenfeiten' staan anoniem vermeld op vaak in de Verenigde Staten gehoste sites als www.directaction.info en www.indymedia.nl. Ook de media maken gebruik van deze bronnen.

Hieronder volgt een aantal concrete communicatie-adviezen

- Wanneer een organisatie in uw gemeente of uw gemeente zelf te maken krijgt met enige vorm van dierenrechtenextremisme is terughoudendheid in communicatie van belang. Dit om niet bij te dragen aan de door de extremisten gewenste media-aandacht voor hun acties.
- De gedachte het 'onder de pet' te houden, is echter een illusie. Het is verstandig alleen 'desgevraagd' te reageren. In dat geval met een solide, objectieve berichtgeving.
- Mocht een reactie onvermijdelijk zijn, dan is afstemming over woordvoering met politie, justitie en de getroffen organisatie dringend gewenst.
- Zorg ervoor dat alleen de woordvoerder van de gemeente namens uw gemeente de perscontacten onderhoudt.
- Instrueer uw ambtenaren over de feiten van de activiteiten van dierenrechtenextremisten en hoe ze met de media om moeten gaan.
- U kunt zich voorbereiden op media-aandacht door een conceptpersbericht te formuleren, dat u uitgeeft als om een reactie wordt gevraagd.

Bovenstaande adviezen kunt u ook opnemen in een communicatieprotocol.

Wat mag u van andere partijen verwachten?

9.1. Lokaal en regionaal niveau

De meest voorkomende strafbare feiten gerelateerd aan dierenrechtenextremisme zijn beledigingen, smaad, smaadschrift, laster, vernieling, brandstichting, mishandeling en bedreiging. Doen dergelijke feiten gericht tegen (medewerkers van) uw gemeente zich voor, dan kunt u het beste (namens de gemeente) **aangifte** doen, want **alleen in dat geval** kan de politie onderzoek doen.

Aangifte doen betekent de politie verzoeken een strafrechtelijk onderzoek in te stellen. Iedereen die kennis draagt van een strafbaar feit kan hiervan aangifte doen. De politie is

verplicht aangifte van een strafbaar feit op te nemen. Aan de hand van de aangifte wordt zo goed mogelijk vastgelegd wat er is gebeurd en wordt nagegaan of aanhouding van de verdachten mogelijk is.

Ook de kleinste incidenten kunnen van groot belang zijn voor het opsporingsonderzoek. De politie vindt het daarom erg belangrijk dat u aangifte doet en zal alle informatie zorgvuldig registreren.

Vermelding privé-gegevens op websites dierenrechtenextremisten

Mochten privé-gegevens van uw bestuurders en ambtenaren op een website vermeld worden die gebruikt wordt door dierenrechtenextremisten, dan kunt u contact opnemen met de lokale politie. Het Openbaar Ministerie kan vervolgens, in overleg met de betrokkene, stappen ondernemen als het om een Nederlandse site gaat. Daarnaast kunt u eventueel civielrechtelijke stappen ondernemen om deze gegevens te laten verwijderen. Zie hiervoor ook www.mijnprivacy.nl.

9.2. Landelijk niveau

De landelijke overheid pakt dierenrechtenextremisme aan via het strafrecht en daarnaast ondersteunt zij gemeenten bij de lokale aanpak. Een belangrijk onderdeel van deze aanpak is het verhogen van het bewustzijn bij potentiële doelwitten en de lokale overheid, alsmede het bieden van handelingsperspectief door middel van voorlichtingsbijeenkomsten en brochures. Bij deze landelijke aanpak zijn vele ministeries en organisaties betrokken.

Opsporing en vervolging

Binnen het Openbaar Ministerie zijn officieren van het lokale of Landelijk Parket belast met de aanpak van dierenrechtenextremisme. Onder hun leiding onderzoekt de lokale en/of Nationale Recherche van het Korps landelijke politiediensten incidenten op het gebied van dierenrechtenextremisme. Zij ondersteunen de regiokorpsen bij de opsporing van deze extremisten. Daarnaast is bij het onderdeel IPOL van het Korps landelijke politiediensten een meldpunt opgericht voor vertegenwoordigers van brancheorganisaties.

AIVD

Het onderzoek van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst naar dierenrechtenextremisme is er op gericht ongekende dreigingen zichtbaar te maken. Het onderzoek kan resulteren in ambtsberichten aan het Openbaar Ministerie, op basis waarvan een strafrechtelijk onderzoek gestart kan worden. De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst informeert ook de politie en lokale overheden over te verwachten acties, opdat tijdig passende maatregelen getroffen kunnen worden. Meer informatie, onder andere door de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst uitgebrachte rapporten, is terug te vinden in het dossier dierenrechtenextremisme op www.aivd.nl.

0

Relevante organisaties

Betrokken ministeries

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (coördinatie)

Ministerie van Justitie

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Ministerie van Economische Zaken

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Slachtofferhulp

Voor informatie en hulp kunnen slachtoffers van dierenrechtenextremisme zich altijd wenden tot de politiefunctionaris waarbij aangifte is gedaan. Slachtofferhulp, onderdeel van de regionale politie, benadert, kort nadat aangifte is gedaan, slachtoffers telefonisch of schriftelijk en zorgt, indien gewenst, voor verdere begeleiding. Met slachtofferhulp kunt u contact opnemen via het gratis telefoonnummer 0900-0101. Op de website van Slachtofferhulp Nederland zijn tips, brochures en standaardbrieven te vinden.

Nuansa

Nuansa is het Kennis- en Adviescentrum Polarisatie en Radicalisering van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Nuansa is gericht op een snelle reactie (uiterlijk de volgende werkdag) op uw vragen omtrent polarisatie en radicalisering, waarvan dierenrechtenextremisme deel uit maakt. Op de website (www.nuansa.nl) is een database van publicaties te vinden met zowel wetenschappelijke onderzoeken, handleidingen voor de praktijk als een uitwisseling van 'best practices'.

NAVI

Het NAVI (Nationaal Adviescentrum Vitale Infrastructuur) brengt overheid en bedrijfsleven samen bij het beschermen van de vitale infrastructuur in Nederland. Centraal staat het voorkomen van uitval van vitale sectoren door moedwillig menselijk handelen. (Zie ook www.navi-online.nl)

Telefoonnummers en websites

Politie bij spoed	112	
Politie	0900-8844 (lokaal tarief)	www.politie.nl
Meld Misdaad Anoniem	0800-7000	
Openbaar Ministerie		www.om.nl
Slachtofferhulp Nederland	0900-0101 (lokaal tarief)	www.slachtofferhulp.nl

Postbus 51 brochures

In deze publicatie staan de reactiemogelijkheden voor werkgevers en werknemers na een incident van agressie en geweld, samenhangend met dierenrechtenextremisme. In onderstaande brochures vindt u meer informatie over onderwerpen die maar kort besproken zijn:

- Justitie en slachtoffers
- Voegen in het strafproces
- Civiele procedure
- Getuige in het strafproces
- U wilt rechtsbijstand
- Schadevergoedingsmaatregel
- Schadefonds Geweldsmisdrijven

U kunt deze brochures bestellen bij:

Postbus 51 infolijn, tel: 0800 – 8051 (gratis)

internet: www.postbus51.nl

e-mail: vragen@postbus51.nl

De meeste bovengenoemde brochures zijn ook verkrijgbaar bij Slachtofferhulp Nederland of het Juridisch loket.

Overige websites

www.aivd.nl	www.nctb.nl
www.cdpweb.nl	www.nuansa.nl
www.ez.nl	www.ocw.nl
www.hetjl.nl	www.schadefonds.nl
www.hetccv.nl	www.slachtofferhulp.nl
www.justitie.nl	www.szw.nl
www.lnv.nl	www.vare.org.uk
www.mijnprivacy.nl	www.veiligepublieketaak.nl
www.minbzk.nl	www.veiligezorg.nl
www.mkb.nl	www.vno-ncw.nl
www.navi-online.nl	www.vws.nl

